

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška (soudce zpravodaj) a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Ladislava Derky v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Mírov**, sídlem Mírov 27, PSČ 789 53, týkající se žaloby proti rozhodnutím žalované ze dne 11. července 2018, č. j. VS-12631-15/ČJ-2018-8036PR a ze dne 11. července 2018, č. j. VS-12631-16/ČJ-2018-8036PR, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 11. září 2018, č. j. 65 A 73/2018 - 11,

takto:

I. Kasační stížnost žalobce **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení případu

[1] Žalobce se žalobou podanou Krajskému soudu v Ostravě domáhal zrušení v záhlaví označených rozhodnutí žalované, úhrady nemajetkové újmy ve výši 200 000 Kč a přiznání náhrady nákladů řízení. Vedle tohoto žádal o osvobození od soudního poplatku a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud shora uvedeným usnesením žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu (výrok I.) a zamítl návrh žalobce na ustanovení zástupce (výrok II).

[2] Krajský soud dospěl k závěru, že žalobce splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, nikoliv však pro ustanovení zástupce z řad advokátů, a sice proto, že to není nezbytně třeba k ochraně jeho zájmů. Žaloba zejména obsahuje veškeré povinné náležitosti, z jejího textu je zřejmé, čeho se žalobce domáhá, jsou srozumitelně vymezeny projednatelné žalobní body a z celkové kvality žaloby a argumentace je zřejmá dostatečná erudice žalobce k uplatnění jeho práv. Žalobce navíc ani neuvedl žádný konkrétní důvod, kterým by způsobilost hájit se sám v tomto řízení zpochybnil.

II. Kasační stížnost a průběh řízení o ní

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) nyní napadá uvedené usnesení krajského soudu kasační stížností. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud změnil výrok II. napadeného usnesení tak, že se stěžovateli ustanovuje zástupce z řad advokátů pro řízení před krajským soudem.

[4] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že krajský soud nevyhověl jeho žádosti o ustanovení zástupce. Domnívá se, že mu zástupce měl být ustanoven s ohledem na to, že „*je osoba se zdravotním postižením*“ a „*na rozdíl od žalované nedisponuje odborným aparátem ani nemá přístup k odborné literatuře i judikátům, proto je jeho postavení před soudem diskriminační a nerovnoprávné*.“

[5] V kasační stížnosti stěžovatel rovněž požádal o osvobození od soudních poplatků.

[6] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Posouzení kasační stížnosti

[7] S ohledem na usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. června 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, podle něhož v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jakým je také napadené usnesení, nemusí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem a není povinen hradit soudní poplatek, netrval Nejvyšší správní soud na podmínce zastoupení. Z téhož důvodu a proto, že byl v plném rozsahu osvobozen již napadeným usnesením krajského soudu, je bezpředmětná žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků.

[8] Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě není zastoupení advokátem povinné. Dle soudního řádu správního je však možné, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (§ 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv (srov. rozsudek NSS ze dne 17. září 2015, č. j. 1 As 197/2015 - 19).

[10] Spornou v posuzované věci je otázka, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[11] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 5/2003 - 46 ze dne 30. září 2003, č. j. 6 Azs 19/2003-45 ze dne 26. února 2004, č. j. 3 As 92/2012 - 34 ze dne 8. ledna 2013, č. j. 5 Afs 20/2011 - 62 ze dne 31. května 2011 či č. j. 7 As 84/2015 - 14 ze dne 21. května 2015). Pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení je přitom klíčová úo obsahová a formální úroveň návrhu (žaloby), neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64 a ze dne 27. září 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[12] Krajský soud se v právě projednávané věci uvedenými kritérii dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvážil zejména formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatel v řešené problematice i v soudním řízení orientuje. Nemělo by mu tudíž nic bránit v řádném výkonu procesních práv a plnohodnotné účasti v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované.

[13] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že ustanovení zástupce nebylo nezbytně potřebné pro ochranu práv stěžovatele v řízení o žalobě. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel ovládá český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i obsahové stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti shora označenému usnesení. Schopnost stěžovatele vystupovat v řízení před krajským soudem samostatně potvrzuje i skutečnost, že stěžovatel v současnosti vede několik soudních a správních řízení obdobného charakteru jako v dané věci, v jejichž rámci své schopnosti řádně hájit svá práva a formulovat žalobní nároky konzistentně osvědčuje. K danému závěru ve skutkově podobných věcech srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 274/2018 - 18 ze dne 11. října 2018, č. j. 4 As 275/2018 - 14 ze dne 27. září 2018 a č. j. 4 As 268/2018 - 18 ze dne 11. října 2018.

[14] Uvedený závěr platí i přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, což by za jiných okolností svědčilo pro ustanovení advokáta. Nejvyšší správní soud však, jak uvedeno výše, přihlédl k celkovému vyznění žaloby, na základě které lze učinit závěr, že se stěžovatel v problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně a samostatně uplatňovat.

[15] Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce.

IV. Závěr a náklady řízení

[16] Ze všech výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[17] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované v tomto řízení žádné náklady nevznikly, Nejvyšší správní soud jí proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. října 2018

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu